

Miilu 5.5.1982

Kotiseututalosta monipuolinen

"Muokatessamme museota kotiseututaloksi ja sen käyttöä pohdittaessa lähdettiin liikkeelle monikäyttöisyydestä. Ei ole suurtakaan mieltä pitää näytteillä pelkkää kuollutta esinekokoelmaa. Kotiseututalosta onkin tarkoitus tehdä toimiva yksikkö, paikka jossa voidaan pitää vaikkapa juhlia tai kesäteatteriesityksiä", kertoo Sonkajärven museotoimikunnan puheenjohtaja, rehtori Eero Sillanpää.

Kotiseututaloksi muuntautumassa oleva entinen museorakennus hankittiin alkuperäiseen tarkoitukseensa aikoinaan Hankamäestä, Pohjin talosta. Sieltä rakennus siirrettiin vuonna 1964 meijerin taakse, vanhalle museotontille. Pikkuhiljaa myös museon esinekokoelma alkoi karttua ja nykyään niitä on lähes viisisataa. Yksi innokkaimmista puuhamiehistä ja esineiden keräyksen järjestäjistä oli nyt jo edesmennyt opettaja Erik Tuovinen. Hänen työnsä ei kuitenkaan heti löytynyt virkeää jatkajaa ja niin hanke jäi oman onnensa nojaan moniksi vuosiksi. "Museoimistyötä aloitettaessa tehtiin ehkä virhe siinä, että tyydyttiin hankkimaan pelkästään yksi rakennus", arvelee Sillanpää. Pohjissa oli aito ja kokonainen pihapiiri. Tällä hetkellä kotiseututalon täydentäminen pihapiiriksi on huomattavasti hankalampaa kuin mitä se silloin olisi ollut. Museon sijoittamisesta meijerin taakse keskusteltiin aikoinaan paljonkin. Sinne sijoittuminen puolsi paikkaansa sillä, että kylän painopiste kaikkine toimintoineen oli hyvin tiivisti meijerin tuntumassa. Nyt painopiste on toisessa päässä taajamaa, joten kotiseututalon paikka siellä on luonnollinen. Museon elvyttämisestä ryhdyttiin puhumaan Sonkajärvellä pari vuotta sitten. Asialla oli lähinnä vapaa sivistystoimi. Kunnanhallitukselle tehtiin esitys museon siirtämisestä ja kehittämisestä palvelemaan paremmin nykypäivän tarpeita. Hallitus suhtautui asiaan myönteisesti. Periaatteena kehittämisessä oli toimivuuden korostaminen: taloon on saatava sähkölämmitys, sähkövalot ja sähköliesi keittiöön. Näillä toimenpiteillä taattaisiin talon myös talviaikaan. Keittiö onkin nykyaikaistettu ja sinne on rakennettu mm. kaapistot. "Näin sitä voidaan käyttää esimerkiksi kesällä vaikka kahviona tai matkamuistomymälänä", Eero Sillanpää sanoo. Kunta on huolehtinut myös rakennuksen vesijohtotöistä ja viemäroinnistä. Lattian ja ikkunoiden uusiminen tehtiin työllisyystöinä ja parhaillaan korjailaan aikoinaan Kajaanin maalaiskunnasta siirrettyä tuulimyllyä. Vielä toistaiseksi esineet ovat varastossa, mutta jahka lumet sulavat, alkaa niiden puhdistus ja luettelointi. Vielä toistaiseksi esineistä ei ole olemassa kortistoa, joka on museotoiminnassakin valtiovavun saamisen ehto. "Tarkoituksena on, että kokoontumistilana käytettävässä pirtissä säilytetään suurimpia esineitä", Sillanpää kertoo. Varsinaiset esinekokoelmat sijoitetaan kahteen kamariin, jossa ne ovat esillä vaihtuvasti. Esineistöä, joka ei ole esitteillä säilytetään ullakolla. "Näytteille voidaan asettaa myös mahdollisesti muualta saatavia esineistöä", Sillanpää kertoo. Sonkajärvellä kotiseututalon muutostöitä ei ole mitenkään pyritty naamioimaan - temppe, jolla monelle vanhalle rakennukselle tehty yksinomaan karhunpalvelus. Muutokset ovat selvästi nähtävillä, mutta hillittyjen värien ja kalusteiden käyttö ei vanhaa miljöötä riko. Sonkajärvisten kotiseutuihmisten haaveena on täydentää pihapiiriä niin pitkälle kuin mahdollista. Sillanpään mukaan alueelle olisi saatava lisää ainakin yksi pitkä luhti tai kaksi lyhyempää rakennusta, jolloin kokonaisuus voitaisiin sommitella mahdollisimman autenttiseksi. "Tämä seikka on huomioitu kaavassa, joskaan mitään päätöksiä rakennusten hankkimiseksi ei vielä ole tehty", Sillanpää huomauttaa. Yksi merkittävä piirre Sonkajärven kotiseututalohankkeessa vielä on: pihapiiriä suunniteltaessa on lähdettävä siitä ajatuksesta, että sen tulee sopia kesäisten ulkoilmajuhlien ja kesäteatteriesitysten pitopaikaksi. "Paikalla on rinne, joka sopii luonnolliseksi katsomoksi ja ensi kesän aikana sinne on tarkoitus järjestää myös istuimia", Sillanpää kertoo.

Museotoimikunnan puheenjohtajana on toiminut Eero Sillanpää, jäseninä ovat olleet kunnanhallituksen puheenjohtaja Olavi Vatanen, hallituksen jäsen Ate Huttunen, kirjastonhoitaja Matti Siika-aho ja kunnan rakennusmestari Arne Juvani.